

Andrej REIPRICH (* 31. 07. 1912 Dobšiná † 23. 02. 2002 Spišská Nová Ves)

A handwritten signature in blue ink, which appears to read "Andrej Reiprich". The signature is fluid and cursive.

Výnimočne tvorivá a zároveň neuveriteľne skromná osobnosť pedagogiky, prírodovedy, ochrany prírody a krajiny i múzejníctva, nestor slovenskej entomológie – svetovo uznávaný špecialista v (mikro) lepidopterológii.

Vyrastal, spolu so sestrou Helenou, v rodine železničiara Raymunda Reipricha a Zuzany, rod. Luxovej. Z detstva si odniesol lásku k prírode a ku zberateľstvu prírodnín. Otec, jeho prvý vzor, ho pri tom učil systematickému analytickému mysleniu: vedieť „nielen pozerať, ale i vidieť“. Rodičia svojmu talentovanému synovi umožnili študovať na Prírodovedeckej fakulte Masarykovej univerzity v Brne, kde získal absolútorium v špecializácii matematika – fyzika. Popri niekoľkých krátkych učiteľských pobytoch (v Kežmarku, Prešove a v Skalici) si rozšíril aprobáciu odbornými skúškami z chémie, biológie a pedagogiky. Napokon, v roku 1939, zakotvil v Štátnom koedukačnom učiteľskom ústave v Spišskej Novej Vsi. V budove tejto školskej inštitúcie (postupne premenovanej na JSŠ, SVŠ a Gymnázium) pôsobil 37 rokov. S manželkou Máriou, rod. Steinhardtovou, vychovali dcéry Evu a Oľgu.

Pedagogická prax mu bola nielen povolaním a poslaním, ale priam koníčkom: vo voľnom čase si sám vyrábala pomôcky na hodiny fyziky. Bol súčasne excelentný metodik i holistický didaktik s vysokými nárokmi na seba i študentov: na každej vyučovacej hodine prepájal vzdelávanie s formovaním osobnosti žiaka. Zdanlivo vážny zjav „starej školy“ – charizmatiký pravý

gentleman – v skutočnosti však chápvavý a priateľský pán profesor – učiteľ mladý duchom, so zmyslom pre humor a záujmom o všetko nové...

Zbehlosť v nemčine a maďarčine mu umožnila získať výborný prehľad v odbornej (i historickej entomologickej) literatúre. Neskôr mu v korešpondencii pomohla pasívna znalosť francúzštiny i angličtiny. V rokoch 1946 – 2001 vydal 152 publikácií z pedagogiky a svojho temer 60-ročného systematického entomologického výskumu. Z nich sú mimoriadne významné *Doplňky* (1977) a *Dodatky* (1988, 1989a,b) ku kľúčovému dielu *Prodromus Lepidoptera Slovenska* (Hrubý, 1964), ako aj články venované systematizácii, bionómii i determinácii denných, nočných a zvlášť dovedy zanedbanej skupiny tzv. malých motýľov/microlepidopter. Patrí k nim tiež jeho prvá monografia: *Motýle Slovenska – oblasť Slovenského raja* (1960), tiež didaktické dielo: *Slovenské mená motýľov* (2000), či v európskom kontexte ojedinele koncipované dielo: *Triedenie motýľov Slovenska podľa hostiteľov (živých rastlín) ich húseníc* (2001). Bol veľmi priateľským poradcom všetkým lepidopterológom, ktorí ho požiadali o pomoc. Z mnohých si vychoval skvelých pokračovateľov. Pripomínajú si jeho charakteristické vlastnosti: zmysel pre detaily, vynaliezavosť pri zbere, preparovaní i stabilizácii exemplárov aj fotodokumentácii ich pracovných postupov. Je známy ako precízny preparátor a priekopník v určovaní motýľov podľa morfológie ektodermálnych kopulačných orgánov. Určil vyše 60000 exemplárov motýľov, vyše 4000 jedincom preparoval kopulačné orgány svojím jedinečným vyvinutým postupom. Vedu obohatil o objav dvoch nových taxónov motýľov: *Obalovač spišský* (*Ancylis Scepusiensis*), po ňom je tiež pomenovaná *Psota Reiprichova* (*Scrobipalpa reiprichii*). Vďaka jeho práci a ním v ňom 2 162 zisteným taxónom motýľov je Národný park Slovenský raj najlepšie preskúmanou oblasťou Slovenska z hľadiska lepidopterofauny. Významne to prispelo k prekategORIZOVANIU tohto územia z chránenej krajinnej oblasti na národný park. V múzeách Slovenska chránia jeho lepidopterologické zbierky dovedna s cca 60000 exemplármi motýľov.

Profesora Reipricha zaujímala tiež astronómia, zbieral aj minerály i chrobáky, maľoval krásne olejomalby krajiny, venoval sa jej fotografovaniu. Prejavoval veľkú trpezlivosť a vytrvalosť i v meteorologických pozorovaniach, o ktorých údaje (3 x denne) zaznamenával do posledných dní svojho života. Bol členom Poradného výboru Vlastivedného múzea Spiša a SZOPK, Jednoty čsl. matematikov a fyzikov. Je nositeľom viacerých ocenení: Zaslúžilý učiteľ (1967), Cena SLF za články v časopise *Biológia* (1982), Cena mesta Spišská Nová Ves (1990, 1992), Posol Slovenska (1997), Medaila SZOPK in memoriam (2012) a iných. Prirodzene, bol členom Československej entomologickej spoločnosti, Európskej entomologickej spoločnosti a zakladajúcim členom Slovenskej entomologickej spoločnosti. Tá mu už pri jeho 65. životnom jubileu udelila titul Čestný člen, pretože „sa svojou celoživotnou prácou významne zaslúžil o rozvoj vedy na Slovensku v oblasti entomológie“.

(DB)
